

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:		Prijs der Advertentiën:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	2.50	Per regel	f 0.15
Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—	Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12 1/2
Afzonderlijke nummers	0.05	„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Herdenkingsdag. — Nederl. steun aan Indië's bevolking. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Feuilleton. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen. — Passagierslijst.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f2.50). *)

Zij die f5.— of meer contribueeren of een gift in één schenken van f100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

*) Zie inteken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeken dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, Heulstraat 17, Den Haag.

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Gennep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore Heulstraat 17, 2de verdieping.

Zie overigens Officieele Mededeelingen ook van het Dagel. Bestuur en van de Afdelingen op blz. 7 en 8.

EEN HERDENKINGSDAG.

21 Maart 1900—1910.

21 Maart is de geboortedag van Het Koloniaal Weekblad. Gelijk aan het hoofd er van vermeld staat, werd het op 2 Maart 1910 door wijlen kolonel G. E. V. L. van Zuylen opgericht. Verleden Maandag is dus het orgaan der Vereeniging „Oost en West” tien jaar geworden.

Deze herdenkingsdag mag eenigszins tot tevredenheid stemmen, naast het droeve feit, dat geen zijner broertjes op koloniaal gebied het tot dien leeftijd hebben kunnen brengen, hij moet juist daarom ook bezorgdheid opwekken vooral bij hen, die voor den verderen groei en bloei van het toch nog betrekkelijk jeugdige leven moeten waken, als zij ten volle beseffen, hoe moeilijk het is om het, onder lang niet altijd gunstige omstandigheden, langzamerhand tot vollen wasdom en kracht te brengen.

De eerste levensjaren zijn niet onvoorspoedig geweest, zooals zij, die het hebben zien opgroeien, in omvang en betekenis toenemend, dankbaar zullen erkennen. De oprichter, die véél van zijn geesteskind verwachtte op den duur, zou er zich over verheugd hebben, als hij dezen jaardag had mogen beleven, wetend met hoeveel moeilijkheden het te kampen zou hebben en daarom dubbel waardeerd als het in dit tienjarige tijdperk, zij 't ook op bescheiden wijze, iets heeft mogen bijdragen tot het meer algemeen worden van het besef der waarheid van zijn lievelingspreuk, die hij hoopte, dat zoetjes-aan tot alle

Nederlanders zou doordringen: „Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Moge Het Koloniaal Weekblad den daadwerkelijken steun genieten van een toenemend aantal leden der Vereeniging, wier orgaan het is, opdat het zich gestadig kunne ontwikkelen ter vervulling van zijn schoone taak in het belang van Nederland en van de Nederlandsch-Indië, zoowel in het Oosten als in het Westen!

Dit is hetgeen wij den tienjarige van harte toewensen op dezen herdenkingsdag.

Nederlandsche steun aan Indië's bevolking.

In de Maart-aflevering van *Neerlandia* komt voor een overzicht van de vergadering van 24 Januari 1910 van het bestuur der groep Nederlandsch-Indië van het Algemeen Nederlandsch Verbond, alwaar men omtrent het plan tot oprichting van een Rampfonds het volgende leest:

„Rampfonds. Besloten wordt, als de Afdelingen en vertegenwoordigers zich tot medewerking bereid verklaren, te trachten een centrale commissie in het leven te roepen, bestaande uit de vertegenwoordigers van verschillende vereenigingen als Boedi Oetomo, Indische Bond, Tiong Hoa Hwe Koan, (Nederlandsche) Vereeniging „Oost en West”, en eenige autoriteiten, die, zoodra bericht van een ramp wordt ontvangen, dadelijk aan het inzamenen gaat en verder overschotten van fondsen zal beheeren. Wanneer de zaak eenmaal loopt, is de taak van het Groepsbestuur het zoo spoedig mogelijk toezenden van rondzendbrieven en intekenlijsten aan Afdelingsbesturen en vertegenwoordigers.”

Met groote vreugde vernamen wij dit bericht. De Vereeniging „Oost en West” heeft al lang hare gedachten er over doen gaan, wat van hare zijde te doen is om, in geval van onvoorziene groote rampen in Indië de deelneming te verwerven der Nederlanders, hier te lande en elders, om tegemoet te komen in de nooden en de behoeften der daardoor getroffen. Met dat doel o.m. richten wij een ondersteuningsfonds op, in de hoop o.a., dat van hen, die Indië kennen en daarin belang stellen, verschillende bijdragen in dat fonds zouden worden gestort. Hoofdzakelijk hebben wij tot dusver ons er toe moeten bepalen om bij het vernemen van rampen als plaats hebben gehad te Pendjaloe in Cheribon, in het landschap Korintji, en onlangs in Loemadjang, daarvoor de aandacht te verzoeken, en onze tusschenkomst te verleen voor de ontvangst en de overmaking van inkomende gelden. Ruim vloeiden de giften, helaas, niet. Door de oproeping van den heer van Heuven voor de noodlijdenden tengevolge der vulkanische uitbarsting en overstrooming te Loemadjang en Kaliwoengoe mocht onze vereeniging ter overmaking naar Indië ontvangen f1331 (zegge een duizend drie honderd een en dertig gulden), en dat was een hoog bedrag, vergeleken bij den uitslag van vroegere pogingen. — Niet lang geleden lazen wij, dat door Amsterdam alleen voor den nood te Parijs, ontstaan door

de overstrooming der Seine, ruim 50000 francs was bijeengebracht. En de Inlanders in Indië kunnen geen andere hulp verwachten als het niet komt van ons, Nederlanders, of hunne mede-ingezetenen in Indië! Indien samenwerking met het Algemeen Nederlandsch Verbond in deze tot stand komt, indien het uitzicht verwezenlijkt wordt op steun vanwege den Nationaalen bond voor Reddingswezen en eerste hulp bij ongelukken „Het Oranje-Kruis”, opgericht op initiatief van Zijne Koninklijke Hoogheid, Prins Hendrik, indien straks een Max Havelaar-fonds mede tegemoetkoming wil verleen aan door natuurrampen getroffen Inlanders, zal Nederland eerst op waardige wijze kunnen toonen, hoezeer het belang stelt in het lot der ingezetenen van Nederlandsch-Indië, die met ons bescherming en steun zoeken onder de Nederlandsche vlag.

PERSKRONIEK.

INHOUD: Land en Volk en De Tijd nog eens over de lijn Batavia-Buitenzorg. — Het geval Fanoy besproken door *Onze Courant*, *Handelsblad* en *Standaard*. — De heer Bogaardt en *De Nieuwe Courant* betreffende het telegram uit Semarang.

Hoewel de behandeling in de Tweede Kamer over den voorgestelden aankoop van den spoorweg Batavia-Buitenzorg reeds heeft plaats gehad, en er, wel is waar, nog maar over 't wetsontwerp gestemd moet worden — de stemmen staakten — vestigen wij toch nog eens de aandacht op een artikel in *Land en Volk*, waarin op overtuigende wijze tegen de goedkeuring der overeenkomst wordt gewaarschuwd.

Sprekende over de door den Minister van Koloniën overgelegde nadere „nota” zegt het blad o.m.:

„Volgens Z.Ex. is de spoorweg met 105 ton niet te duur betaald, daar de onderneming wel degelijk een daaraan evenredige „economische waarde” heeft. Het land koopt dus geen kat in een zak; integendeel. En tot verbetering van onhoudbare toestanden ter hoofdplaats Batavia is het beslist noodzakelijk, dat over de aldaar samenkomende spoorlijnen door één hand kan worden beschikt.”

Aldus de minister. Men kan hem toegeven, dat, indien de spoorweg thans inderdaad een zoo hooge economische waarde heeft, het er weinig toe afdoet of vroeger de onderneming voor minder had kunnen zijn verkregen. En ook het andere argument schijnt juist als die toestanden onhoudbaar zijn.

Omtrent de gegrondheid dier onderstellingen is echter blijkbaar niet ieder het met den minister eens. In dit blad werd reeds gewezen op het zonderlinge verhoor dat de raming der bedrijfsuitkomsten, door den minister overgelegd, loopt over het jaar 1907, terwijl het juist van zoo groot belang zou zijn te weten, wat de spoorweg over 1908, zoo mogelijk ook over 1909 heeft opgebracht.

En dit te meer, omdat naar van Indische zijde verzekerd wordt, de verbinding Batavia-Buitenzorg tengevolge van gewijzigde omstandigheden, voortdurend in rang daalt en voorbestemd schijnt, althans wat het personenverkeer betreft, meer en meer het karakter van een lokaal-verbinding te erlangen. Al-

duz wordt bijvoorbeeld geoordeeld door den hoofdredacteur van De Locomotief, die in zijn blad van 12 Februari j.l. een beschouwing aan de overneming der lijn heeft gewijd.

Het komt ons voor, dat deze Indische critiek op het voorstel van den minister de aandacht verdient. Wanneer boven allen twijfel verheven is, dat de lijn Batavia—Buitenzorg de 12 millioen, die daarin zouden moeten worden gestoken, zal kunnen goed maken, noch dat de stationsquaestie te Batavia t sluiten van een misschien onvoordeeligen koop dringend gebiedt, zou het avontuurlijke spoorwegpolitiek zijn, den door den minister aangegeven weg op te gaan. Veel verstandiger schijnt het dan, aldus besluit Land en Volk, „de N.-I. S. in het bezit te laten van de lijn en voor den Staat alle kracht te richten op een verdere ontwikkeling van het verkeer ten oosten van Batavia.”

Hieronder laten wij volgen, wat De Tijd in haar Kameroverzicht over deze zaak zegt:

„Bij de stemming over het wetsontwerp tot aankoop van de spoorlijn Batavia-Buitenzorg”, zoo schrijft het blad, „staakten de stemmen, 36 voor en tegen. Gevolg: herstemming in een volgende vergadering, die waarschijnlijk pas over een paar maanden zal gehouden worden. De Indische en Hollandse speculantjes kunnen dus voorloopig nog wat naar het lang verwachte zoete winstje fluiten. Misschien wel voor goed, want de animo om vóór te stemmen was inderdaad niet groot. Blevens in den anti-revolutionairen en christelijk-historischen hoek de aanwezige leden hun Minister trouw, — door „dik en dun” zou ik haast zeggen, want uit het niet-meestemmen van enkele aanwezigen en de redevoeuring van een deskundige als de heer Verloren, bleek toch wel duidelijk, dat de sympathie niet groot was — van de katholieke fractie gingen er drie, n.l. de H.H. Van Nispen (Rheden), Duynstee en Nolens, met hun Indischen specialiteit, den heer Bogaardt, mede, die ook heden zich krachtig tegen het aankoopplan verzette.

Het lijkt mij niet onmogelijk, dat na dezen gedwongen bedenktijd er nog meerdere leden zullen zijn, die meenen, dat, als de Staat 10 millioen 6 ton wil uitgeven voor verbetering der Indische spoorwegtoestanden, hij dat geld beter kan besteden.

In de tamelijk lange replieken, waaraan alle sprekers van gisteren meededen, zijn geen nieuwe gezichtspunten meer ontwikkeld. Zooals het altijd gaat, niemand was bekeerd.

De heele aanwezige linkerzijde, op de heeren Tydeman en De Beaufort na, stemde tegen.

Ik geloof, dat Minister De Waal Maleijt erg uit zijn humeur was over dezen uitslag. Zijn verdediging had weinig of geen indruk gemaakt, en had hij den heer Colijn niet naast zich gehad, dan was er misschien heelemaal niets van het wetsontwerp terecht gekomen.

Wat nog maar het beste zou geweest zijn.”

Over het geval-Fanoy schrijft het anti-revolutionaire orgaan, Onze Courant, o.m.:

„Er kwam hier bericht, dat de gouv.-generaal zekeren kapitein Fanoy, 'n christ.-historisch man meenen we, die uit den krijgsdienst ontslagen was, aan een zelfstandige betrekking bij 't armwezen geholpen had.

Het Handelsblad zette in met een fel-venijnig stukken, dat de heer Idenburg niet naar Indië was gezonden, om daar zijn geloofsgenooten aan baantjes te helpen. En dan zulke geloofsgenooten als die heer Fanoy...

Maar nu komt de waarheid al aan den dag! Kapitein Fanoy had, in militairen dienst zijnde, geweigerd op een Zondag dienst te doen. Uit gewetensbezwaar. Een Indisch blad noemt het zelf „een zaak van weinig gewicht.” Waarschijnlijk dus een zaak, die des Zaterdags of des Maandags net zoo goed had kunnen geschieden. In Indië kijkt men niet zoo nauw. En de dag des Heeren wordt er zeer weinig ontzien.

Hoe het zij — Fanoy werd ontslagen.

Dat kon wellicht niet anders.

Maar 't is te prijzen in dezen man, dat hij liever schade leed dan te doen, wat hem in zijn conscientie deed schuldig staan.

Het toont in elk geval karakter. Hij had zijn positie voor zijn beginsel over. Niet iedereen staat zoo sterk.

Gouv.-generaal Idenburg heeft nu, voor dezen man een uitweg gevonden. Gaf hem plaats in civielen dienst. Dat hij daar geschikt voor is, kunnen we gerust aannemen; dat is den gouv.-gener. wel toevertrouwd. En deze verdient lof, geen blaam, dat hij een wan als kap. Fanoy niet aan zijn lot overliet.”

De Standaard teekent hierbij aan:

„Toen de heer Idenburg als Gouverneur-generaal

naar Indië ging, juichte schier heel de pers; een enkele onhebbelijkheid werd natuurlijk hier en daar vernomen, maar overigens was men met den nieuwen landvoogd ingenomen.

Toch blijkt het, dat men hem daar geducht op de vingers zal zien; onze „grootte” pers vooraan, en onder deze het Hbl. En ze hebben natuurlijk iets gevonden.

Natuurlijk zal de „grootte” pers, die dit zaakje tracht op te blazen, niet tot de zienswijze van Onze Courant komen; de heer Idenburg staat aan de zijde waar de slagen vallen en zoo nu en dan verdwaalt er dus ook wel een klap in zijn richting.”

***

Naar aanleiding van het aan den heer W. H. Bogaardt gericht telegram uit Semarang over de gebrekkige watervoorziening aldaar schrijft die heer in De Tijd:

„Het bedoelde telegram telt 211 woorden, vertegenwoordigende een bedrag aan seinkosten, berekend naar het geldend tarief, van f527.50. Dit feit op zichzelf bewijst voldoende, dat men niet dan bij hooge noodzakelijkheid te Semarang tot het verzenden van 't telegram heeft besloten. Bovendien staat de persoon van den afzender, die vermoedelijk namens de burgerij van Semarang handelde, mij borg, dat ten deze niet met overijling is gehandeld.

Afzender is chef van een groot importhuis te Semarang, en voor zoover ik hem ken — en ik meen hem goed te kennen — volstrekt niet iemand van een zenuwachtig gestel.

Het telegram beschouw ik dan ook als een noodkreet uit Semarang.

Te dezer plaatse ben ik persoonlijk goed bekend. Niet alleen, dat ik er het lager en het middelbaar onderwijs genoot, op lateren leeftijd kwam ik er als ambtenaar bij herhaling en was Semarang tal van jaren mijn standplaats.

Over deze watervoorziening beraadslaagt men nu reeds 20 jaren, en het is begrijpelijk, dat het geduld der Semarangers, onder de tegenwoordige omstandigheden, eindelijk raakt uitgeput.

Begrijpelijk vooral is de verzending van het kostbaar telegram, wanneer men daarbij het volgende bedenkt:

De cholera-gevallen doen zich in den regel eerst voor in het midden van den Oostmoesson, wanneer na lange maanden droogte, het waterpeil in de rivieren en slokkans (sloten) sterk daalt en de faecaliën niet op voldoende wijze naar zee kunnen worden afgevoerd. Deze cholera-gevallen verminderen en verdwijnen geheel na het invallen van de eerste regens en het doorzetten van den Westmoesson.

De tegenwoordige cholera-epidemie is uitgebroken midden in den Westmoesson, zoodat met den naderenden Oostmoesson in het verschiet (April-October) het gevaar niet denkbeeldig is, dat de epidemie reusachtige afmetingen verkrijgt.

Ingrijpen van regeeringswege is thans meer dan tijd. Uitstel kan tot een ramp leiden. Moge regeeringsinmenging niet achterwege blijven en dit ook blijken uit het antwoord op de door mij naar aanleiding van het telegram aan de Regeering gestelde vraag.

Als de hydra bureaucratie maar niet daarbij een woordje meespreekt, is hiertoe wel kans.”

De Nieuwe Courant, schrijvende over hetzelfde onderwerp, ziet de toekomst minder donker in dan de heer Bogaardt in De Tijd:

Het orgaan zegt o.m.:

„Het klinkt eenigszins vreemd, dat de Semarangers snakken naar water en toch weigeren om f20,000 bij te dragen, die de regeering eischt als bijdrage voor den aanleg of de projectieplannen: het komt ons voor, dat de nood toch zoo hoog niet geklommen moet zijn, anders zou Semarang, waar de handel in de laatste jaren toch goede zaken gemaakt heeft, zulk een sommetje wel kunnen bijeenbrengen; er is wel eens meer het geven van een feest bijeengebracht. Hiermede willen wij niet beweren, dat Semarang geen watervoorziening noodig heeft, verre van dien: wij zijn van het tegendeel overtuigd, maar wij meenen het publiek te moeten waarschuwen tegen overdeven voorstellingen van zaken, die door dergelijke telegrammen worden opgewekt.

Men make zich niet noodeloos ongerust en wachte kalm de mailberichten uit Indië af.”

Uit de O.-I. Mail.

De onrustbarende berichten over de verspreiding der cholera op Java zijn gelukkig sedert de vorige mail niet toegenomen. Het gerucht, dat de ziekte ook te Soerabaja epidemisch zou worden verklaard, spreekt het Soer. Handelsblad ten stelligste tegen. Semarang is er nu het ergste aan toe.

Daarentegen worden verschillende streken van Java door watersnood geteisterd. Zoo lezen wij in

de Nieuwe Soer. Crt. van 18 Febr. j.l. o.m.:

In de laatste week is in het oostelijk deel van Java heel wat hemelwater neergekomen. Ook in Midden-Java heeft zich de westmoesson doen gelden, doch, naar het schijnt, meer plaatselijk. Ten minste in het gewest Solo is dit het geval.

Wederom is de waterstaatsdam nabij Kertosono in den nacht van vijftien op zestien dezer door bandjir vernield. Men schijnt daar het verwoestend element maar niet meester te kunnen worden. Het dichten van het weggeslagen stuk met bamboe, waartusschen zand en steenen, is gebleken niet afdoende te wezen; thans tracht men het gevaar te bezweren door dikke klapperstammen als hoofdmateriaal te bezigen en deze wering duchtig te versterken. De bamboe knapen door als glas. Tengevolge van uitschuring van den bodem der kali, dreigt zich thans eveneens de linkerbedijking te begeven. Ook daaraan is men nu bezig voorziening te treffen.

De bevolking van een drietal onderdistricten is met spoed opgeroepen om de behulpzame hand te komen bieden. Ruim twee duizend man ongeveer reppen zich... zooals alleen een inlander zich reppen kan, en dat zegt heel wat, niet waar? Maar nog altijd loopt het water over, neemt het aantal verwoeste sawahs, waarop het hoofdvoedsel van den Javanen mooi stond te rijpen, hoe langer hoe meer toe, stapelt het zand, door den stroom medegevoerd, op die, welke reeds ondergelopen zijn, zich hoe langer hoe hooger op, wordt ook daardoor de kans, om mettertijd nog eens daarvan te oogsten, hoe langer hoe minder; wordt de ellende hoe langer hoe erger, stijgt in één woord ten top.

De communicatie over den postweg tusschen Djombang en Kertosono is gestremd; over een groot gedeelte staat hij daar onder water en niet weinig ook. „Rampen van hooger hand” heeten in officieele taal zulke overstromingen. Maar jaar in jaar uit heeft daar, als de regentijd maar eenigszins goed doorstaat, steeds hetzelfde plaats, en het is niet zonder bitterheid in het gemoed, dat wij hier de vraag neerschrijven: is de zoo even genoemde kwalificatie ten opzichte van bovenbedoelde bandjirs wel geheel naar waarheid?

Inlandsche ambtenaren.

In het Soer. Hbl. d. schrijft de heer J. Later over dit onderwerp o. a.:

„Er wordt soms zonderling gehandeld met de aanstelling en overplaatsing van inlandsche ambtenaren. Naar afgelegen plaatsen wordt gestuurd, wat men in de hoofdplaats wil kwijt wezen, wie elders bruikbaar bleek, wordt naar de residentie getrokken, hoewel toch de verantwoordelijkheid grooter is, naarmate de gouden petten zich minder vertoonen. Veel te veel wordt gewerkt met vervanging: een bestuursambtenaar moet „hart” voor z'n district en onderdistrict hebben, met tijdelijk-aangestelden kan niets begonnen worden. Wat interesseert een assistent-wedono zich voor zijn onderdistrict, wanneer hij elk oogenblik bevel kan verwachten ergens anders heen te moeten? Zoo'n bestuursambtenaar moet bij zijn benoeming deze gedachte hebben: zie zoo, daar zit je nu, maak er van wat er in eenige jaren van te maken is. Dit is zijn arbeidsveld, dat moet hij verkennen, begrijpen, weten hoe en waar hij aanpakken moet en dat verwachtte men niet van wakil die en wakil deze. In Ngandjoek waren tijdens het opstootje: 3 waarnemende wedono's, 2 waarnemende assistent-wedono's, een waarnemende collecteur en de hemel mag weten wat voor andere waarnemers nog meer. De controleur was waarachtig ook waarnemend! Ik vind, dat dit voor heel het ambtenarenkorps in de afdeeling Berbek zoo al geen verontschuldiging, toch zeker een verzachtende omstandigheid was. Maar de verantwoordelijkheid slaat naar boven terug!”

Een nieuw lid in den Raad van Nederlandsch-Indië.

„De dezer dagen ter bespreking van dienstaangelegenheden te Buitenzorg en hier ter plaatse vertoefd hebbende gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, de heer A. J. baron Quarles de Quarles, wordt als een ernstig candidaat genoemd voor de vervulling der door het aanstaand vertrek van den heer F. A. Lieftrink ontstane vacature in den Raad van Nederlandsch-Indië”, zoo schrijft de Java-bode.

Dus niet bestemd tot civiel-gouverneur van Atjeh?

Geïllustreerd reisplan voor Java.

De vereeniging Toeristenverkeer weert zich al bijzonder ijverig met het doen verschijnen van werkjes, die voor den toerist op Java van nut kunnen zijn.

Thans is wederom in handig formaat een brochure verschenen: Trips in the Island of Java, inhoudende beknopte reisplannen voor Java. Men vindt er plannen in voor een verblijf van 7, van 10 en van 14 dagen, en van 3 weken. Ook allerlei nuttige informaties.

Deze gids is met verschillende aardige plaatjes geïllustreerd.

De Regent van Tjiandjoer.

De Preanger Bode schreef: „Naar we vernamen is de regent van Tjiandjoer door een beroerte getroffen. Hij is er vrij ernstig aan toe*).

De regent van Bandoeng, die er zich vanmorgen met den resident per auto heen begaf, is er voorloopig achter gebleven.

De regent van Tjiandjoer, Raden Adipati Aria Prawira di Radja, ridder van den Nederlandschen Leeuw en officier van de Oranje Nassau-orde, is een van de oudste en meest bekende onder de javaansche regenten.

Zijne benoeming tot regent dagteekent van 1864, zoodat hij die functie sedert 45 jaar vervult.

Hij is ook een der meest vermogende regenten op Java, wat verband houdt met het feit zijner benoeming vóór de afschaffing van het z.g. Preanger-stelsel (1871), zoodat hij nog in het bezit is van het hooge traktement en de vergoeding van het gemis van verschillende emolumenten, welke, bij het tot stand komen van dien maatregel, werden afgeschaft.

*) Sedert werd per draad hier het doodsbericht ontvangen.

Een droevig sterfgeval.

In het hospitaal te Batavia, zoo meldt het Bat. Nieuwsblad, is aan cholera overleden de inlandsche arts R. Wirodihardjo. Dubbel tragisch wordt dit verscheiden, doordat de overledene zich juist zoo krachtig aan de cholera bestrijding gewijd had. Op zijn voorstel werden te Tandjong Priok eenige verbeteringen aangebracht in de behandeling en de verpleging der zieken. Men zal zich herinneren, hoe hij in onze courant openlijk den raad gaf bij de desinfectie van woningen in de inlandsche wijken, ook, ja vooral de bewoners te moeten komen in hun armoede en gebrek. Van den zwaren dienst te Priok ging dr. Wirodihardjo over naar het stadsverband. Hij ondervond hier niet die medewerking, welke hij wel gewenscht zou hebben voor het invoeren van hervormingen in de behandeling der opgenomen lijdens, doch bleef zijn taak met toewijding vervullen.

Toen vernamen wij plotseling, dat de ziekte hem zelf had aangetast, en na een week van lijden is hij overleden, gevallen op zijn post, zooals het een wakker strijder past.

Hij ruste in vrede!

WEST-INDIË.

CURAÇAO.

De zending van Aruba voor de Brusselsche tentoonstelling, die nu ook verzonden werd, omvat phosphaat, gouderts, landbouwproducten (pinda's, dividivi, aloë, bonen, ricinie-zaad) handwerken, stroohoeden, schelpen en sponsen, bijouerieën van kareten schelpwerk, enkele andere producten van inlandsche nijverheid, een Indiaansch afgodsbeeld.

De Amigoe di Curaçao komt op tegen de meening, dat de toekomst der Curaçaosche vlechnijverheid zou afhangen van de invoering der Panamamethode, het namaken van den Panama-hoed.

In de laatste zes jaren werd voor eene waarde van f1,317,000 aan hoeden uitgevoerd. Verder voegt het blad hieraan toe:

Van 1909 is de volledige staat van uitvoer nog niet bekend, maar gedurende de 3 eerste kwartalen van dat jaar werd uitgevoerd voor een waarde van f173,484. Men bedenke hierbij, dat het laatste kwartaal het voornaamste seizoen is voor den uitvoer van dit artikel, het uitvoercijfer voor 1909 zal dus ook nog belangrijk stijgen.

Het wil ons daarom voorkomen, dat de toekomst van onze vlechnijverheid zeer zeker grootelijks gebaat zal worden door het invoeren van een nieuwe industrie, het namaken der Panama's, maar ongetwijfeld nog meer door het in stand houden en verbeteren van de reeds bestaande, het vlechten der echte Curaçaosche stroohoeden.

In de „Vrijmoedige" wordt medegedeeld, dat het den heer J. A. Abraham gelukt is op het tuintje Morgenster aardappelen te telen van goede kwaliteit.

Hierdoor zou voor den landbouwer op Curaçao een goed vooruitzicht zijn geopend.

SURINAME.

De Koloniale Staten hebben zich door het rapport betreffende het boschwezen niet laten overtuigen.

De leden, die aan de gehouden gedachtenwisseling deelgenomen hebben, hielden er toe over de vraag, of het niet de voorkeur verdiende elke exploitatie van bestuurswege van hout voor goed te staken en het thans aanwezige hout zoo spoedig mogelijk van de hand te doen, bevestigend te beantwoorden.

Op grond van een en ander wilde het voorkomen, dat het alleszins aanbeveling verdiende de houtexploitatie door het Boschwezen zoo spoedig mogelijk te doen staken, de detachering der houtvesters op te heffen en deze industrie over te laten aan kapitaal/krachtige maatschappijen of particulieren, doch bij de uitgifte van concessiën een hoogere retributie te bedingen en tegen het uitroeien der bosschen te waken door het verbod om boomen van minder dan 60 c.M. middellijn te vellen.

Wat het toezicht op de te reserveeren boschtereinen betreft, was men van oordeel, dat, met het oog op de financieele omstandigheden, dat toezicht kon worden opgedragen aan een practisch ervaren persoon, waardoor de kosten belangrijk minder zouden bedragen dan het rapport aangeeft.

Met het bestuur meende men algemeen, dat thans het oog dient te worden gericht op de heveacultuur en had men met genoegen gezien, dat te Zanderij I een heveaproefexploitatie is, terwijl er tenminste 1000 H.A. land beschikbaar is, uitstekend geschikt voor extensieve cultuur van hevea. Had men dus in beginsel geen bezwaar tegen de voortzetting van deze proefexploitatie zoowel als van de bestaande cultures te Sectie O, men hield zich overtuigd, dat het technisch en het financieel belang der zaak zeer zou gediend zijn, als het toezicht werd gesteld in ééne hand, in casu in die van het landbouwdepartement.

Zoedoende zou voordeel getrokken worden van de ervaringen, met de cultuur op groote schaal op Slootwijk opgedaan. In dit geval zouden de thans daarmee belast zijnde opzichter en zijn arbeiders in dienst kunnen worden gehouden. Algemeen meende men van deze gelegenheid gebruik te moeten maken om het bestuur in overweging te geven, op onbekrompen wijze hevea-plantjes of zaden kosteloos beschikbaar te stellen voor kleine landbouwers en concessionarissen van goud-, balata- en houtexploitatie, met beding dat zij deze plantjes of zaden op hunne terreinen zullen uitplanten. Hiermee verwachtte men dat de heveacultuur in Suriname met weinig kosten belangrijk bevorderd zou worden, hetgeen zeker in het belang van de toekomst der kolonie zal zijn.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Geringe medewerking van de zijde der inlandsche ouders om hunne kinderen intellectueel te ontwikkelen. Dat enkele Javanen zich intellectueel hebben ontwikkeld, zegt een schrijver in de Bromarian van 9 Januari 1910 No. 2, is aan geen twijfel onderhevig, maar rekent men percentsgewijze uit, hoe groot dat aantal is ten opzichte van de geheele Javaansche bevolking, dan bedraagt dit nog geen half procent. Verreweg het grootste gedeelte der Javanen verkeert nog in den toestand, zooals die nu reeds eeuwen heeft bestaan, ondanks de aanwezigheid van zoovele inlandsche scholen, wier aantal nog steeds toeneemt.

De oorzaak daarvan ligt bij de inlandsche ouders, die in het geheel niet bekend zijn met de toelatingseischen tot de lagere scholen, eene onkunde, die niet alleen bestaat bij de groote menigte, maar ook bij de meer gegoede en ontwikkelde kampongliden, en zelfs bij vele hoofden.

De een wil zijn kind naar school zenden om dit zijne ondeugende streken te doen afleeren door den onderwijzer; hij wenscht eerst inschrijving, wanneer het blijkt, dat het ondeugende kind zich ten goede heeft veranderd en geschikt wordt geacht om met andere kinderen om te gaan.

Een ander stelt als eisch aan den onderwijzer, dat deze het kind slechts enkele vakken zal leeren, als schrijven, rekenen, de Nederlandsche taal, 't lezen van Maleische boeken met Nederlandsche karakteren.

Een derde vraagt alleen onderwijs in het rekenen en in de Maleische taal.

Natuurlijk licht de onderwijzer zulke ouders op voldoende wijze in, doch al leidt zulks tot eene toelating van de kinderen op de school, dan neemt men van de zijde der ouders toch gewoonlijk niet de minste poging waar, om de jeugd tot eenigen ijver aan te zetten. Het schoolverzuim is dientengevolge aanzienlijk.

Soms moet het schoolgaande kind thuis op een jonger broertje of zusje passen, of voor het gezin inkoop doen op de markt, dan weer is een der familieleden ziek of moet het mede op een godsdienstigen feestmaaltijd tegenwoordig zijn; kortom, er zijn tientallen van redenen, waarop het kind niet ter school kan gaan.

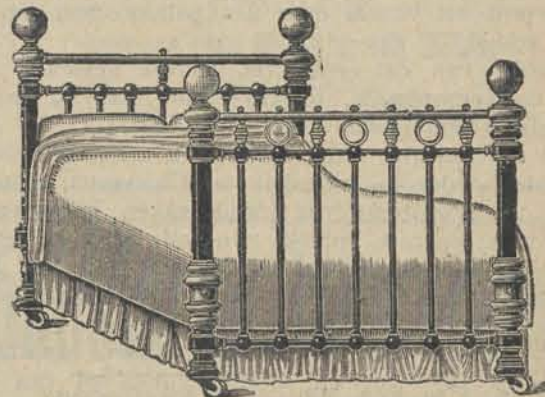
Inzake de betaling van het schoolgeld zijn de ouders dikwijls bepaald onwillig.

Heeft men na eenige maanden het schoolgeld niet betaald, dan past de onderwijzer, ter voorkoming van moeilijkheden, de som maar bij, dan wel hij roept de hulp in van den Wedono, die somtijds ook wel genegen is, de gelden voor te schieten.

Een dorpshef ging zelfs zoover, dat hij, hoewel kunnende beschikken over het verschuldigde, van den onderwijzer verlangde, dat deze het schoolgeld persoonlijk haalde.

□ BRENDEL & ZONEN □
Wijnhandel □ □ Likeurstokerij
ZOUTMANSTR. 63 □ □ PRINSESTRAAT 114
: TELEFOON 4905 : □ □ : TELEFOON 5448 :
Vraagt uitvoerige prijscurant.
Scherp concurrerende prijzen. — 5 pCt. dividend.

Th. A. A. SIMONIS
34 GROENMARKT — OVER DE —
PRINSESTRAAT.
TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.
— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.
MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

VACANT

The Berlitz School,
welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven.
Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALEN Duitsch - Engelsch - Fransch,
Italiaansch - Spaansch - Russisch - Hollandsch, enz, enz.
door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.
Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij
STOOM JALOEZIEËN- en
ROLLUIKENFABRIEK. :-

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins. □ □ □

„Klenus" Stofzuig
machine.

:-: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. :-:
□ 'S-GRAVENHAGE. □
:-: KETTINGSTRAAT No. 6. :-:
TELEFOON 2478.

Bij het bestaan van dergelijke gebrekkige opvattingen aan de zijde der ouders, is het niet te verwonderen, dat de intellectuele ontwikkeling der kinderen zoo weinig vordert," meent het blad.

Het nieuwe voorschrift, tot het vragen om gratie van straf aan den Gouv.-Gen. door hen, die op de zogenaamde politierol zijn veroordeeld. Onlangs is het Inlandsche Reglement aangevuld met een artikel 371a, waarbij bepaald is, dat, bijaldien een op de politierol veroordeelde persoon zijn wensch te kennen geeft, dat hij gratie van straf wil vragen, de Resident, dan wel zijn vertegenwoordiger, de uitvoering van het vonnis zal uitstellen tot de nadere beslissing van den Gouverneur-Generaal ontvangen zal zijn.

Zulk een verzoek om gratie moet binnen tien dagen zijn ingediend.

Heeft de veroordeelde van zijn recht tot indiening van een verzoek om gratie geen gebruik gemaakt, dan wordt het vonnis door den politierechter ten uitvoer gelegd.

Wordt van dat recht wel gebruik gemaakt, dan blijft de veroordeelde, in afwachting van de nadere beslissing, in vrijheid.

Dat deze nieuwe regeling door de minder gunstige elementen onder de inlanders en Chineezzen, alsmede door de procureurs van kwade zaken, met vreugde zal worden begroet, spreekt van zelf, zegt een schrijver in de *Bromartani* van 16 Januari 1910 No. 4.

Onmogelijk is het niet, ja zelfs zeer waarschijnlijk, dat het aantal „procureurs bamboe", tengevolge van den in het leven geroepen maatregel, aanzienlijk zal toenemen, althans zullen tal van personen zich opwerpen, die de veroordeelden zullen aanmoedigen of overhalen, om — middels een door die pleitbezorgers geschreven rekest, dat gewoonlijk zwaar moet worden betaald — een verzoekschrift om gratie van straf in te dienen.

Te Patti bijv. maakte men er reeds dadelijk een grapje van en vroegen alle politieel veroordeelden gratie aan.

Doch, afgescheiden van het geldelijk nadeel, dat er voor den inlander aan verbonden is, zal de politierechter ten deze menigmaal moeilijke oogenblikken moeten doormaken, in aanmerking genomen de omstandigheid, dat, in zulk een verzoek van gratie, de procureur — wil hij voor zijn cliënt slagen, — natuurlijk moeilijk den lof kan verkondigen van den rechter.

Een en ander zal vermoedelijk het gezag van dezen in de oogen der bevolking niet verhoogen.

De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat de maatregel in kwestie vele politierechters zal aansporen om de bij hun voorgebrachte zaken met meer zorg te behandelen dan eertijds, doch daar staat weer tegenover, dat men thans aan veel slecht volk de gelegenheid te over aanbiedt om zijne biezen te pakken en door de vlucht zich aan de opgelegde straf te onttrekken.

Hoe het zij, de praktijk zal in deze uitspraak moeten doen, want eerst na eenigen proeftijd zal kunnen blijken, of de in het leven geroepen maatregel een gelukkige bestuursgreep is geweest of niet.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Hoogeschool te Hongkong. In de *Bintang Soerabaja* van 21 Januari 1910 No. 17 wordt vermeld, dat met groote vreugde het bericht is begroet, dat de Com-

missie, die belast is met de regeling der werkzaamheden, in het belang van de oprichting eener Hoogeschool te Hongkong, de noodige bevelen heeft gegeven om met den bouw van die Hooger Onderwijsinstelling te beginnen.

De kosten van het gebouw worden, dank zij de mildheid van den Parsy, H. N. Modij, die reeds vele jaren te Hongkong verblijft houdt, bestreden uit de door hem beschikbaar gestelde gelden, terwijl voor het onderwijs, met den aankleve van dien, het noodige geld moet worden bijeengebracht door het groote publiek.

Dit laatste bedraagt 1.250.000 dollar.

De Gouverneur van Hongkong, de heer Frederik Lugard, die zich voor deze aangelegenheid bijzonder zou interesseeren, heeft in de maand Januari van het vorig jaar op groote schaal een rondschrijven verspreid, inhoudende het verzoek om geldelijken bijstand ten deze, hetgeen tot gevolg heeft gehad, dat hem een bedrag van 1.188.000 dollar is toegezegd. Een gedeelte van dit geld is reeds ontvangen.

Oorspronkelijk waren de kosten van het gebouw geraamd op 180.000 dollar, doch, na de noodige wijzigingen van het bouwplan, is die som aanzienlijk verhoogd (tot ongeveer 285.000 dollar), ten behoeve van de woningen van den Directeur en de leeraren.

Er is bij de opening van de Hoogeschool gerekend op minstens 70 leerlingen, die op de bestaande plaatselijke onderwijsinstellingen zullen moeten worden klaargemaakt voor het toelatingsexamen.

Na tien jaren rekent men op 180 leerlingen, doch als in die periode de bevolking het groote nut van het gegeven Hooger Onderwijs zal hebben ingezien, dan acht men het niet onmogelijk, dat het aantal leerlingen zal stijgen tot 500.

Wordt Hongkong, tengevolge van de aanwezigheid der Hoogeschool, een middelpunt van wetenschap, dan kan men verzekerd zijn van het feit, dat die instelling met de beste van haar soort zal kunnen wedijveren en dat andere Chinese steden spoedig het eenmaal gegeven voorbeeld zullen volgen.

Het Hoofdgebouw zal plaats moeten aanbieden voor 500 leerlingen, terwijl op het nieuwe erf gelegenheid zal moeten bestaan voor de oprichting van een aantal gebouwen als leeszaal, laboratorium enz., waar een duizendtal studenten zich met de studies kunnen bezig houden. De helft der aanwezige studenten zal in het schoolgebouw onder dak worden gebracht, de andere helft zal moeten verblijven in behoorlijke hotels.

Het onderwijs zal alle takken van wetenschap omvatten, terwijl men er ook tot arts en ingenieur kan worden opgeleid.

De reeds ontvangen gelden zijn gestort door:

Chineezzen van Hongkong	184.795 dollar.
„ „ Ngoetjwang	1.344 „
„ „ Amoy	1.500 „
„ „ Penang	500 „
„ „ Weitjan	92.764 „
Chineesche Regeering	13.680 „
Tjongtjok (hoogste bestuurder) van Kwitang	200.000 „
Gouverneur van Macao	8.422 „
Thesaurier-commissie	2.070 „
Firma Butterfield en Swize	40.009 pond.
Firma Punchard, Lowter	483.807 dollar.

op den grond; nu en dan het gefluit van een eenzamen vogel of het geritsel van den kouden, vochtigen ochtendwind door 't gebladerte. Over dit alles heen scheen een gedempt, schemerig licht tot diep in 't dichtbegroeide ravijn, waaruit we van tijd tot tijd 't ruischen van een bergstroompje hoorden. Dit alles maakte op mij een machtigen indruk, deed me diep gevoelen de geheimzinnige macht der grootsche natuur. Ik voelde me als omvangen door een dichten, onzichtbaren sluier van geheimzinnige machten. Voor een oogenblik over de pen van een Goethe of van een Byron te kunnen beschikken om dat gevoel te beschrijven! Helaas, ik besef mijne machteloosheid in deze, en daarom zal ik — met een kleine variatie — maar hetzelfde middel te baat nemen dat Marryat in zijn „The three Cutters" aangewend heeft, om zich van zoo'n beschrijving af te maken: Reader, have you ever been in the Indian forests? If you have, you must have felt what I felt; if not, the sooner, you go there the better.

Intusschen reden we steeds verder, steeds hoger, met nog altijd rechts het diepe ravijn en links den bergwand, begroeid met hoog struikgewas, dat zich gedeeltelijk over ons heenwelfde, zoodat we telkens ons moesten bukken om niet in aanraking te komen met overhangende takjes, die mij dikwijls als ze langs mijn gezicht streken een koude rilling bezorgden, want 't was werkelijk koud dien ochtend, een overjas zou geen overbodige weelde voor ons geweest zijn.

Deze opgave toont aan, dat de hoogeschool in ruime mate de belangstelling mocht ondervinden van enkele Europeesche handelsfirma's.

De Gouverneur van Hongkong hoopt, dat het Hoogeschoolgebouw op het einde van dit jaar gereed zal zijn, en dat tegen dien tijd over al de gelden van het Onderwijsfonds zal kunnen worden beschikt.

Welk een verschil in opvatting van zaken met die in Nederlandsch-Indië, zegt de redactie van de *Bintang Soerabaja* en zij vraagt: wanneer zal het eiland Java mannen rijk zijn als een H. N. Modij, als een gouverneur Lugard, als de directie der handelsfirma Butterfield en Swize?

Hoe groot is het belastingcijfer te Hongkong?

Hoeverlof bloed en vet is reeds van den Javaan gehaald ten koste van anderen?

Doch waartoe dient ons gezucht?

Onze stem is toch die eens roepende in de woestijn. Het geldt hier het snijden van een kostbaren diamant middels een looden zaag", aldus besluit het blad.

De tentoonstelling te Nanking in 1910. Werd in Het Koloniaal Weekblad van 27 Januari 1910 No. 4 reeds melding gemaakt van het feit, dat, in het belang van de oeconomische ontwikkeling van Groot-China, door den Gouverneur-Generaal van Peking de noodige maatregelen werden beraamd tot het houden van een tentoonstelling te Nanking in het jaar 1910, thans meldt de *Bintang Soerabaja* dat er ten deze geldelijke moeilijkheden gerezen zijn en dat de autoriteiten van Nanking en Soetjan een schrijven aan den Minister van financiën hebben gericht, waarin zij mededeelen, dat, hoewel nog steeds goed wordt doorgewerkt, de voorgenomen opening op 8 Mei 1910 niet kan plaats hebben, omdat op genoemd tijdstip de gebouwen niet gereed kunnen zijn.

Hoewel 250.000 tael voor het beoogde doel door de bevolking was toegezegd en 20.000 tael door de Regeering zou worden bijgedragen, zoo is er tot heden slechts 70.000 tael van de bevolking ontvangen.

De kosten der Tentoonstelling worden geraamd op 400.000 tael, dat is de helft meer dan hetgeen men zou bijdragen. Dit geld kan door leening wel worden gevonden, doch onder de voorwaarde, dat de Regeering zich aansprakelijk stelt voor eventuele schade. Een en ander is onder de aandacht van den Minister van Financiën gebracht, in verband met de jongste ingevoerde geldelijke administratie der provinciën.

Benoeming van een Consul voor de Chineezzen in Ned.-Indië. In de *Perniagaan* van 27 Jan. 1910 No. 22 komt het bericht voor, dat, volgens de mededeeling in de *Straits Times* het Departement Wai Woe Poo (Buitenlandsche Zaken) te Peking een voorstel heeft ingediend tot plaatsing van een consul van China voor de Chineezzen op het eiland Java, en tot die functie te benoemen Lauw Joek Leen.

Hieruit zou blijken, dat het een ernstig streven der Chineseesche Regeering is om de belangen der Chineezzen in Ned.-Indië te behartigen.

Ware zulks in vroeger eeuwen geschied, dan zou — zegt de schrijver — de moord op de Chineezzen onder den Gouverneur-Generaal Valckenier nimmer hebben plaats gehad.

Ook zou men de Chineezzen nooit hebben aangezien voor halve dieren, die verplicht zijn zich te onderwerpen aan voor hen zeer vernederende wetten.

Een helling op, nog steiler dan de vorige, en we stonden op een breeden, prachtig onderhouden rijweg, „den grooten weg" naar Tosari, nu rechts een steilen wand en links het ravijn; de weg nog steeds hellend, maar gelijkmatig en vlak.

Om 't wat warmer te hebben, zetten we onze paardjes aan tot een matig drafje. Daar had je weer de mooie gezichten op Pasoeroean, bij iederen bocht van den weg! Ook deze weg was geheel zigzagsgewijze gebouwd, natuurlijk, want de stijging is hier enorm veel grooter dan die van Pasrepan naar Poespo. Telkens konden we van elken bocht de weg zich naar boven zien slingeren, tegen de hellingen op. Druk was 't er niet, slechts nu en dan ontmoette ons een Tenggereesche familie, nieuwsgierig glurend van onder haar lasten naar de blanke reizigers, en passeerden we een of ander Inlandsch huisje, dan schoven er spoedig een paar, door de vreemdelingen reeds verwende kinderen op ons af met de handjes opgeheven, om geld bedelend. Van de huisjes gesproken, deze hadden weer een geheel ander voorkomen dan die der laaglanden. Ze waren meest alle van hout met planken omwanding en bamboedaken. De bamboestokken waren daartoe in tweeën gespleten, de eene helft met kleine tusschenruimten met den hollen kant naar beneden. Al die bamboe's zijn echter slechts aan den nok bevestigd, zoodat met goed weer het dak naar boven opgeduwd kan worden, om 't zonnetje toegang tot 't binnenste van het huis te verschaffen. Praktisch, nietwaar?

(Wordt vervolgd.)

FEUILLETON.

Twee dagen op den Tengger.

III.

't Was half zes; in de eetkamer brandde nog het petroleumlicht, maar buiten was 't dag en hoog in de lucht vervulden de eerste stralen der opkomende zon reeds hun taak, de wolken kleurend met een zacht rozerood. Vroolijk en luchtig stapten we op onze biekes van den vorigen dag, die geheel uitgerust schenen van den tocht van gisteren. Met onzen vriend als gids voor en wij, K. en ik, er achter, reden we 't achterwiel uit en volgden een smalen weg, die zoo nauw echter nog niet was, of we konden naast elkaar rijden, al bonsden ook van tijd onze knieën tegen elkander. Spoedig echter moesten wij 't minder gezellig doen, want M. R. volgde een smal voetpaadje, dat een heel stuk van den grooten weg afsneed. Die weg was ook zeer steil en glibberig met links er van een opstaanden bergwand en rechts een diep ravijn. Hoewel dit alles ons in den beginne wel wat beangstigde, vertrouwden we ons na eenige oogenblikken gerust aan onze paardjes toe, toen we zagen hoe prachtig ze klommen tegen de glibberige hellingen. Geen misstap, zelfs niet de minste onzekerheid bij het neerzetten der hoeven in de glibberig-natte klei. Om ons heen heerschte diepe stilte, slechts afgebroken door 't zachte, doffe gedreun, veroorzaakt door het stampen der hoeven

Van Vreemde Koloniën.

Een zonderlinge Bestuursopvatting.

In Nieuw-Caledonië is de normale toestand, dat men alles behalve ingenomen is met het bestuurs-hoofd. Dikwerf hebben zij, die geroepen waren de kolonie te besturen, het er dan ook naar gemaakt.

De tegenwoordige waarnemende gouverneur, Bonhoure, zoo we ons niet vergisen oud-gouverneur van de Fransche Somali-kust, houdt er al zeer eigenaardige opvattingen op na.

Men schreef toch uit Noemea aan de *Dépêche Coloniale* het volgende:

„Op zekeren dag begaf de waarnemende gouverneur zich naar het bagno op het eiland Nou, en nam toen het op z'n minst onverwacht besluit, om voortaan ten zijnen bureele alle gestraften te ontvangen, die zich over het een of ander hadden te beklagen. De gestraften geloofden hunne ooren niet. Wat, die goede gouverneur wilde hen in staat stellen een uitstapje naar Noumea te maken en een dood gewone klacht was daartoe al voldoende? Nu maar, men zou dien braven gouverneur met een stroom van klachten overstelpen! En werkelijk was het van dat oogenblik een onafgebroken optocht van gestraften naar het bureau van den gouverneur, tot dat deze zich genoodzaakt zag, zijn besluit in te trekken.....

„Het was al gauw bekend, dat op zekeren morgen de chef van den dienst, belast met het toezicht op de gestraften, Carbillet, het kabinet van den gouverneur binnentrad en daar twee van zijn meest beruchte verpleegden aantrof, heel netjes in stoelen gezeten en in druk gesprek met den heer Bonhoure. Carbillet bleef een oogenblik beduusd bij den ingang staan, totdat de gouverneur, vriendelijk het woord tot hem richtend, hem tot zitten noodend sprak: „Mijnheer de directeur, u kunt ook gaan zitten.”

„In het bagno maakte dit ook van den gouverneur geruimen tijd 't onderwerp van gesprekken uit.”

Men vraagt zich wellicht af, hoe lieden als deze waarnemende gouverneur er toe komen kunnen zulke dwaze begrippen te hebben van hun bestuursplichten.

Wij gelooven, dat zulks uitsluitend het gevolg is van het schijnheilig gedoe van zoovelen, die onder het mom van humaniteit er slechts op uit zijn om te pas of te onpas hun „mensch-zijn” te betuigen, in de hoop een plasdankje te vernemen van de galerij.

Opium in Engelsch-Indië.

De begroting van Engelsch-Indië voor het volgende jaar, d.i. het begrotingsjaar 1910-1911, wijst een totaal aan uitgaven aan van 75.652.000 ponden sterling. Van dat bedrag is een som van 25.394.200 ponden sterling, dus ongeveer het derde deel, bestemd voor de provinciale uitgaven, zoodat voor algemeene uitgaven een bedrag overblijft van 50.257.800 ponden sterling.

Aan algemeene ontvangsten uit de bestaande bronnen wordt gerekend op een totaal van 49.326.500 ponden sterling, zoodat er een tekort geraamd wordt van circa 1 miljoen ponden sterling. Dit tekort vindt zijn oorzaak in de door het moederland aan Engelsch-Indië opgedrongen opium-politiek. Wel werd ten vorigen jare wegens den hoogen prijs, die China voor Engelsch-Indisch opium besteedde, niet-tegenstaande den verminderden uitvoer van het heulsap de raming der inkomsten uit dit middel met omstreeks 1 miljoen ponden sterling overtroffen, maar men meent niet vast op zulke meevallertjes te mogen rekenen, zoodat voor het komende jaar het verlies aan inkomsten uit dit middel op 872000 ponden sterling is geschat.

Ten einde hierin te voorzien is door de Engelsch-Indische regeering eene verhooging van invoerrechten op tabak, zilver en petroleum in overweging genomen, verhooging verder van den accijns op bier en zoogenaamde buitenlandsche, doch in Indië gedistilleerde sterke dranken, verhooging ten slotte van het zegelrecht op bepaaldelijk aangewezen stukken, als wissels, stukken van uitgifte en overdracht van aandelen of hypotheekbewijzen, en de stukken, betreffende den verkoop van zulke waarde-papieren.

Reeds gaan in Engelsch-Indië van verschillende zijden stemmen op tegen de voorgestelde verhooging van invoerrechten, maar op de een of andere manier zullen toch voorzieningen moeten worden getroffen wegens de door Engeland aan Indië opgelegde verplichting in zake het opium.

De directeur van financiën, sir Guy Fleetwood Wilson, zette in zijne miljoenenrede het standpunt der Engelsch-Indische regeering ten opzichte van de opiumquaestie als volgt uiteen:

„Het is een vraagstuk van zeer groot gewicht voor onze financiën en ook uit ander oogpunt, in

het bijzonder voor de nederige lieden, die in de papaver-cultuur hun middel van bestaan vinden. Wat onze schikkingen met de Chineesche regeering betreft, zullen we ook dit jaar waarschijnlijk voortgaan met de vermindering van den uitvoer van opium naar China, terwijl we intusschen het ondubbelzinnig bewijs afwachten van het welslagen als anderszins van China's pogingen om de papaver-cultuur en het opium-verbruik tegen te gaan. Maar in één opzicht is er verandering gekomen in onze huishoudelijke schikkingen. Wij hebben besloten aan de Malwa staten een belangrijker aandeel te laten in den opium-uitvoer gedurende de drie volgende jaren dan te voren. De bedoeling is om gelegenheid te geven de groote voorraden Malwa-opium op te ruimen, het daarin belegd kapitaal vrij te maken en aldus den landbouwers meer tijd te laten zich te schikken naar den onvermijdelijken achteruitgang der papaver-cultuur. Wij zijn tot deze wijziging in staat gesteld door de groote bereidwilligheid der Bengaalsche landbouwers, in tegenstelling met die van Malwa, om eene andere cultuur ter hand te nemen.

Ten aanzien van de Internationale Opium-Commissie merkte spreker op, dat de Engelsch-Indische regeering instemde met de als uitvloesels der beraadslagingen dier commissie aangenomen algemeene beginselen.

„Van de negen besluiten dier Commissie hebben er vier rechtstreeks betrekking op Indië. Het tweede besluit beveelt maatregelen aan voor de geleidelijke onderdrukking van het opium-schuiven. Ik behoeft wel niet in herinnering te brengen, hoe na wij in Indië zijn tot het wettelijk verbod op dezen bijzonderen vorm van opium-verbruik. Absoluut verbod is ons ideaal en wij zijn bereid elken redelijken stap te doen om dit ideaal te bereiken. In Birmah hebben we in dit opzicht met bijzondere moeilijkheden te kampen gehad, maar zelfs daar zal het absoluut verbod voor vreemdelingen zoowel als Birmanen in ernstige overweging worden genomen.

In het derde besluit der Commissie wordt gewezen op de wenschelijkheid, om onze voorschriften, betreffende het opiumverbruik, te herzien met het oog op de in andere landen opgedane ondervinding. Hiertoe zijn wij bereid. Wij behouden onze volle vrijheid om het wettig huiselijk en medisch gebruik van opium te beschermen, maar grootere gestrengheid tegen het gebruik van opium als bedwelmingsmiddel heeft onze volledige instemming. Het vierde besluit, betreffende het aannemen van redelijke bepalingen voor het verbod op den uitvoer van opium naar landen, waar de invoer daarvan is verboden, zal nader onderzoek vorderen voor zijne toepassing. Maar het beginsel is rechtvaardig en wordt door ons aanvaard. Door het vijfde besluit wordt bij de verschillende regeeringen aangedrongen op maatregelen om binnen het eigen gebied toezicht te houden op de vervaardiging, den verkoop en de distributie van morphine of enig ander opiumhoudend middel. Wij juichen dit besluit toe. Het morphine-gebruik en dat van cocaïne beginnen een ernstig gevaar voor Indië te worden. Het zou hoogst moeilijk zijn een desbetreffend verbod door te voeren door toezicht op invoer en verbruik. Het is alleen mogelijk door eenige regeling betreffende de eerste aanvulling der voorraden van die middelen om het verbruik daarvan tegen te gaan. Ik vertrouw, dat men hieruit zal ontwaren, dat de Engelsch-Indische regeering volmaakt instemt met de door de commissie uitgedrukte meeningen en elken uitvoerbare maatregel zal treffen om die te verwezenlijken.”

Wij meenen hier de aandacht te moeten vestigen op het feit, dat in de besluiten der Internationale Opium-Commissie, waarmede de Engelsch-Indische regeering zoo volkomen instemt, met geen enkel woord is melding gemaakt van het opium-eten en opium-drinken, wel van het opium-schuiven.

Het is deze laatste vorm van opium-verbruik, die de Engelsch-Indische regeering mee wil helpen afschaffen, hetgeen voor eigenlijk Engelsch-Indië niet de minste bezwaren moet opleveren, wijl men daar dezen vorm van opium-verbruik niet kent. Het opium wordt daar toch gegeten of, gelijk in Bombay veel voorkomt, in water opgelost gedronken.

De Engelsch-Indische regeering heeft dan ook wel gedacht aan eene onvermijdelijke vermindering der papaver-cultuur, maar niet aan een geleidelijke geheele opheffing hiervan als volkscultuur, zonder welke toch aan een geheel verbod op het verbruik van opium behalve voor medische doeleinden niet valt te denken. Men wil trouwens te Calcutta ook het huishoudelijk gebruik van opium blijven beschermen, waaronder waarschijnlijk bedoeld is het gebruik van het heulsap als opwekkingsmiddel. Het opium-eten wordt toch door velen in Engelsch-Indië betracht, als middel om zich tegen zware vermoeienissen op lange of moeilijke tochten te wapenen.

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek Barentszstraat
TELEF. 1769.

— BADEN en GEYSERS. —

ANTON SCHIPPER

AERT VAN DER GOESSTRAAT 25
□ B/H STADHOUDERSPLEIN □
□ DEN HAAG □
AGENT DER FIRMA WIENER EN VAN WITSEN,
□ ROTTERDAM □

Indische Uitrustingen

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.
DEN BOSCH, Vughterstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S ORGELS.

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.
VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p.j. af.
SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

TECHNISCH HANDELSBUREAU

E. CHAULAN

TELEPHOON 6216. TELEPHOON 6216.
2e Sweelinckstraat 73 - 's-Gravenhage.

De nieuwste onderdelen en accessoires voor
AUTOMOBIELEN.

Vertegenwoordiger voor Auto-Omnia, Parijs.

Elastieken Kousen uit Europa's 1e fabriek, volgens verklaring der gebruikers, het langst van alle soorten elastisch blijvend, per paar f 3.75, vanaf no. 9 f 4.25. Hospitaaldoek 1e kw. f 1.75 p. meter. Thermogewatten f 0.65. Koorts-thermometers met controlebewijs f 0.60, Breukbanden dubbel f 2.25, enkel f 1.25. - Houtwolmatrassen f 2.25, Luchtkussens en Ondersteken in huur à f 1.— p. maand. „DE GEDE”, Witte de Withstraat 20. Telefoon 6033.

— PIERRE SCHREINER —
- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -
TELEFOON 1864 — DEN HAAG
Goedkoopste Magazijnen voor
COMPLETE MEUBILEERING.

INDIË.

Een Holl. meisje uit netten stand, 30 jaar, diploma Apoth.-assistente N.W., eenige ontwikkeling, talen en kennis v. kinderverpl., wenschte zich te verbinden de reis mede te maken, en voor huisel. betrekking.
Brieven franco, Letter B, Bureau dezes.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De nieuwe aflevering bevat de navolgende, op de Indië betrekking hebbende, bijdragen:

De vaarwater naar Soerabaja in den loop der tijden (slot). — Die Karstphänomene in Goenoeng Sewoe auf Java, von Dr. J. V. Danes. — Aan Junghuhn's graf, door G. P. Rouffaer. — Tochten naar boven-Beloengan en de Apo-Kajan (Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo). — De eerste bestijging van de pieken van Lombok en Bali, door Mr. C. W. Wormser. — De monding der Sadang-rivier (Centraal-Celebes). — Verkenning van rivieren tusschen de Oostbaai en Digoelrivier (Zuid Nieuw-Guinea), door K. M. van Weel. — Het eiland Moena. — Verrichtingen van het militaire exploratie-detachment op Zuid Nieuw-Guinea. — Aanteekeningen over de Djoeka's (Aucaner boschmegers in Suriname), door J. E. Loth. — Nieuwe verkenning van de Tami-rivier (Noord Nieuw-Guinea). — Het westelijk deel der Humboldt-baai (Noord Nieuw-Guinea). — Mededeelingen over Nederlandsche onderzoekings-tochten in onze koloniën. — Literatuur Oost- en West-Indië.

Het Javaansche houtsnijwerk.

De heer Raden Mas Noto Soeroto schreef over dit onderwerp een artikeltje, verduidelijkt door een tweetal plaatjes, in het jongste nummer van Neerlandia, Orgaan van het Alg. Ned. Verbond. Hij brengt daarbij o.a. hulde aan Oost en West, Boecatan en mannen als de heer Rouffaer, die liefde hebben voor de onvervalschte kunst der inlanders en het hunne bijdroegen om de inlandsche kunstnijverheid voor een misschien algemeen ondergang te behoeden. Van de houtsnijkunst merkt de schr. o.m. op, dat zij onder de oude Javanen een hoogen bloei moet gekend hebben, en in de vroegere residentie Japara, gelegen in een streek, waar het djatihout het meest wordt gevonden, het langst en in belangrijke mate in eere is gehouden. Maar terwijl men vroeger kon zeggen, dat de geheele residentie Japara zich op die kunst mocht beroemen, nam het aantal snijwerkers gedurig af en beperkte de gilde der „pengoe-kir's" zich tot de plaatsen Japara en Koedoes.

Een collectie van dit Japarasche snijwerk zal naar de Brusselsche tentoonstelling worden gezonden, gelijk men weet, en daar zal blijken of het schoone, dat ook in de uitingen van zuiver-Javaansche kunst gelegen is, door den vreemdeling wordt gevoeld wanneer hij geheel objectief en in volle overgave de dingen beschouwt.

Ten slotte laat de heer Noto Soeroto zijn waarschuwende stem hooren tegen verbaasting van de echt-Javaansche kunst, middels Europeesche motieven, en zegt: Bij al de onbaatzuchtigheid en de onpartijdige beoordeeling van Nederlandsche kunstlieverden, bemoeiingen waarvoor wij niet genoeg erkentelijk kunnen zijn, zal toch m.i. de Javaansche houtsnijkunst niet zoo'n hooge vlucht kunnen nemen, als niet de Javaan zelf zijn kunstzin ontwikkelt en het kunstleven in het algemeen opwekt. Eigen kunst in de eerste plaats in eigen huis, dat moet de Javaan wel in overweging nemen. Hij hoede zich vooral voor wansmaak. Technisch kan veel verbeterd worden. Westersche techniek en ontwikkelde nationale kunstzin, wanneer deze beide samengaan, dan kan de kunst, waarvan de waarlijk vorstelijke (Indische) zaal in het Koninklijk Paleis een voorbeeld is, inderdaad een Javaansche kunst worden.

Rechtmaking.

In het Kol. Weekblad van 10 dezer heeft men onder dit opschrift gelezen, dat de heer Fokkens door den Minister van Koloniën openlijk is gerehabiliteerd inzake zijn beleid als resident van Madoera, ter gelegenheid van de koortsepidemie op dat eiland.

De betrokkene heeft ook persoonlijk deze kwestie nog eens uiteengezet in een brochure, getiteld: Waarom ik onder protest mijn eervol ontslag uit den dienst vroeg, door F. Fokkens, oud-resident van Madoera. 's-Gravenhage, M. M. Couvée (niet in den handel).

Het schrijven dezer brochure komt den heer F. gemotiveerd voor, wijl het hem gebleken is, dat velen, hier te lande, zoowel als in Indië, in de dwaling verkeerden, dat hem zou zijn aangezegd den dienst te verlaten.

Het betoog van den heer Fokkens is aldus samen te vatten (wij laten hem even zelf aan het woord): Eene zaak op mijn dienst betrekking hebben werd door de Regeering openbaar gemaakt, echter onvolledig, waardoor laster ontstond ten nadeele van mijn goeden naam. De Regeering erkende ik recht had op rehabilitatie door mij bij geheime missive te laten weten, dat Haar overtuigend was gebleken, mij

in geen enkel opzicht blaam trof, met machtiging om van deze beslissing in het publiek gebruik te maken. Zij weigerde echter mij op de eene of andere wijze direct openlijk te zuiveren van de blaam..... Die weigering maakte mijne positie als resident, verlegenwoordiger van de Regeering, inhoudbaar, waarom ik mij genoopt gevoelde mijn ontslag uit 's Lands dienst, onder protest, te verzoeken, ook al ontbraken aan mijn dienstdadigheid nog een tweetal jaren ter verkrijging van het hoogste pensioen aan de door mij vervulde betrekking verbonden."

Java-Suikerindustrie.

In de Vragen des Tijds heeft Mr. Ch. Th. van Deventer over de Java-suikerindustrie eene beschouwing gepubliceerd, in hoofdzaak naar aanleiding van het artikel van Mr. J. W. Ramaer (Ind. Mercur van 14 Dec. j.l.) over dit onderwerp.

Mr. van Deventer toont aan de hand van betrouwbaare bronnen aan, 1o.: dat onder de werking van de vrije suikercultuur, de javaansche grondbezitter van aanmerkelijk ongunstiger conditie is dan tijdens het slecht-betalend, met overheidspressie en dwang werkend cultuurstelsel, terwijl onder normale omstandigheden, door de zooveel grootere vraag naar gronden, de huren hadden moeten stijgen. En 2o. dat vergeleken met vroeger, tegenwoordig bij nagenoeg alle suikerondernemingen een belangrijke daling van den loonstandaard moet worden geconstateerd. Deze nederwaartsche beweging der dagloonen aan de arbeiders is gepaard gegaan met een sterke toeneming van den arbeid van vrouwen en kinderen; waarschijnlijk wordt daardoor de zoo sterke daling van de mannenloonen ten deele verklaard en anderdeels is het steeds grootere aanbod, gevolg van den bevolkingsaanwas en de toeneming van het aantal niet-grondbezitters.

Mr. van Deventer brengt ook ter sprake de door Mr. Paets tot Gansoyen voorgestelde wettelijke regeling van het arbeidscontract (zgn. koelie-ordonnantie) en stelt daarbij de vraag, of ook bij de werkcontracten het pandjens-stelsel niet zou kunnen worden ingevoerd en wel eveneens met dien verstande, dat den arbeider ten aanzien van het loon een beroep worde toegekend op een in te stellen ambtelijke commissie, zoodat, mocht hij twifelen of het loon wel billijk is, hij dit onderdeel van de gesloten overeenkomst kan laten herzien. Maar op dit punt is nog zoo goed als alles te doen. Wat men in Nederland arbeids-wetgeving noemt, ontbreekt op Java ten eenemale. Die toestand mag niet blijven voortduren. De schrijver acht — ten slotte — den tijd gekomen en ook gunstig tot het nemen van maatregelen, die ten doel hebben de inlandsche verhuurders en arbeiders te versterken in den voor hen veelal te ongelijke strijd, zonder aan die industrie de zekerheid te onthouden, die zij voor een behoorlijke regeling en uitoefening van haar bedrijf mocht blijken te behoeven.

Sint-Claverbond.

In No. 1 van de Berichten uit Ned. Oost-Indië voor de leden van den Sint-Claverbond geeft Pastoor A. Kortenhorst onder den titel: Onze Missiestaties in Ned.-Indië, een interessante beschrijving van land en volk van onze Oost, welke inderdaad verdient door velen te worden gelezen. Een aantal platen verduidelijken bovendien die beschrijving.

De Indische Mercur.

No. 11 opent met een nekrologie van Dr. K. W. van Gorkom, blijkbaar van de hand van den heer J. H. de Bussy, die groote hulde brengt aan zijn vriend en trouwen medewerker. (Terloops zij medegedeeld, dat ook het jongste Nr. van Eigen Haard eene levensbeschrijving bevat van Dr. v. G., geschre-

ven door een zijner vereerders, Prof. P. van der Wielen).

Voorts geeft de heer H. C. Prinsen Geerligts eene geïllustreerde bijdrage over de Inlandsche wijze van suikerbereiding op Java en Madoera, die van zeer groot belang is, hoewel het onmogelijk is de uitgestrektheid dezer nijverheid onder cijfers te brengen. De Inlandsche suiker wordt van twee soorten van gewassen gewonnen, nl. van palmboomen en van suikerriet. Uitvoer heeft plaats van Madoera, Cheribon en Malang naar Singapore en zelfs naar China.

Overigens bevat dit Mercur-Nr.: De Gouvernements-Rubberonderneming te Langsar. — Nog eens over plantwijde bij caoutchouc-cultures, door H. J. Kerbert. — Mededeeling van het Deli-Proefstation te Medan, door P. Hondius Jz. — Eenige mededeelingen over Castilloa elastica. — Bericht omtrent de Gouvernements kina-onderneming over het 4e kwartaal 1909. — Algemeen Syndicaat van suikerfabrikanten. — Tinwinning op Banka. — De ontwikkeling van Britsch Nieuw-Guinea. — Economische toestand van Hongkong en Zuid-China gedurende 1909 en de vooruitzichten voor 1910. — Buitenlandsche handel van China. — Kanker of roodrot van den cacao-boom in onze West, door Dr. H. M. Quanjier. — De overname van den spoorweg Batavia-Buitenzorg door den Staat. — De uitvoer van tabak van Cuba in 1909. — Wijziging van de Indische mijnwet. — Kultuurberichten. (Suikeroogst op Java in 1911. — Klappercultuur op Java. — De bamboehoeden-industrie in Bantam. — Rubber in Zuid-Oost-Borneo, en andere mededeelingen over dat product). — Kleine mededeelingen. (Boschwezen in Suriname. — Inlandsch kredietwezen. — De haven van Soerabaja en van Makassar, enz.)

Jaaroverzicht.

Als bijvoegsel van bovengenoemd Mercur-Nr. is verschenen „Jaaroverzichten van den handel in koloniale producten over het jaar 1909", waarin een uitgebreid overzicht gegeven wordt van de caoutchouc en wel met het oog op het groote belang hetwelk dit product reeds voor de Nederl.-Indische kulturen verkregen heeft. Overigens bevat deze nuttige jaarlijksche publicatie gegevens over suiker, koffie, thee, tabak, rijst, specerijen, kina, cacao, enz.

Boroboedoer.

No. 11 van den 4en jaargang van het geïllustreerde Weekblad Buiten bevat eenige prachtig geslaagde afbeeldingen van den Boroboedoer en gedeelten van dien tempel, met eene toelichting.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 23 Febr. '10.

De Sumatrapost t/m 22 Febr. '10.

Het Soer. Handelsblad t-m 22 Febr. '10.

De Planter Nos. 10 en 11.

Bandera Wolanda No. 49.

Handelsberichten v/h Min. v. Landb. No. 157.

De Ind. Mercur No. 12.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging.

Kennisgeving, dat met 't oog op den verjaardag van H. K. Hoogheid Prinses Juliana op den 30 April a.s., de op dien datum uitgeschreven Hoofdbestuursvergadering op verzoek van enkele leden zal worden gehouden op den 28sten April daaraan voorafgaande, te 's-Gravenhage, Heulstraat no. 17.

Geldelijke verantwoording over 1909 van de Afdeeling Amsterdam.

Baten.		Lasten.	
Saldo rekening 1908	f537.50 ⁶	Honorarium Alb. Vogel	f110.—
Aan contributies	- 317.—	„ Dr. J. F. van Bemmelen	- 60.—
Aan entrées (lezing Alb. Vogel & Dr. J. F. v. Bemmelen	5.30	Contributie lidmaatschap „Tentoonstellingsbe-	5.—
Aan rente	4.82	„ langens"	- 37.50
		Zaalhuur	- 15.—
		Nieuwenkamp's Bali & Lombok, 2e deel	- 13.50
		Drukwerk Van Dokkum	- 13.50
		Storting Hoofdbestuur	- 13.50
		Reiskosten afgevaardigden Utrecht	- 7.75
		„ atgevaardigde Den Haag.	- 3.25
		Onkosten Secretaris	- 16.88
		Firma de Bussy (toegangskaarten lezingen	- 6.30
		Kon. Aardrijksk. Genootschap)	- 6.76
		Advertentie „Nieuws van den Dag"	- 0.70
		Kruier	- 14.41 ⁵
		Diversen (innings-onkosten, porti, enz. enz.)	- 304.07
		Voordeelig saldo ultimo Dec. 1909	- 664.62 ⁵
			f664.62 ⁵

Accoord bevonden,
AMSTERDAM, 21 Februari 1910.
(w.g.) A. L. VAN WAARDENBURG, H. EKHART.

De Penningmeester,
(w.g.) H. W. PRAASTERINK.

I. Ter Leestafel, Heulstraat 17, is neergelegd het van het Departement van Koloniën ontvangen overzicht, betreffende:

„Landbouw, Boschwezen, Veeveelt, Vis-scherijen, Gouvernementsbedrijven, Scheepvaart, Handel en Nijverheid in Nederlandsch-Indië gedurende 1908.”

(Volgens het Koloniaal Verslag van 1909).

Van de Afdeling 's-Gravenhage.

Verslag over het jaar 1909.

Bestuur.

In de jaarlijksche Algemeene Vergadering van 29 Maart 1909 werden herkozen: de aftredende bestuursleden Mevr. M. ten Bosch-Boscher, Mevr. M. Tersteeg—Pronk, Mejuffr. Elise A. Haighton; de heeren: L. A. Bakhuis en E. C. J. Schwippert en werden gekozen: mejuffr. M. M. G. Maarschalk, de heeren A. B. J. Prakken, L. A. Martens en R. A. J. van Delden, ter vervulling van — in verband met het optreden van den heer C. R. Bakhuis van den Brink als voorzitter van het Hoofdbestuur en door het bedanken van de heeren F. Th. Schröder, M. J. Wiessing en P. Zeijdel — in den loop van 1908 ontstane vacatures.

In zijne eerstvolgende vergadering koos het bestuur uit zijn midden: den heer A. B. J. Prakken tot voorzitter; den heer L. A. Bakhuis tot ondervoorzitter; den heer R. A. J. van Delden tot secretaris, en mevr. M. ten Bosch-Boscher tot penningmeesteres.

Conform het nieuw vastgestelde Huishoudelijk Reglement werd tevens opgemaakt de volgende R o o s t e r van aftreding der bestuursleden:

Mejuffr. E. A. Haighton 1910; L. A. Martens 1910; E. C. J. Schwippert 1910; A. B. J. Prakken 1911; L. A. Bakhuis 1911; mevr. M. Tersteeg—Pronk 1911; mevr. M. ten Bosch-Boscher 1912; R. A. J. van Delden 1912; mejuffr. M. M. G. Maarschalk 1912.

Ledenaantal.

Als gevolg van de propaganda, die voor de Vereniging gemaakt werd, vóoral door den penningmeester van het Hoofdbestuur, den heer A. A. G. Harting — wiens ijver en toewijding warmen lof verdienen en hier dankbaar worden erkend — nam het aantal leden en begunstigers der afdeling, dat op 1 Januari 1909 752 bedroeg, in den loop van het jaar toe met 297 leden, (hieronder 89 van andere afdelingen overgenomen), waartegenover staat een afname met 147 leden, doordat 83 leden voor 't lidmaatschap bedankten; 26 wegens vertrek naar Indië gebracht werden op de ledenlijst van het Hoofdbestuur; 21 wegens verhuizing naar elders overgingen naar andere afdelingen, terwijl wij 17 leden door den dood verloren. De toename bedroeg dus 150 leden, zoodat de afdeling op ultimo December 1906 een aantal telde van 902 leden en begunstigers.

Statuten.

Op de gewijzigde statuten werd bij besluit van 25 October 1909 no. 61 de Koninklijke bewilliging verkregen.

Buitengewone Algemeene Vergadering.

Op 23 November d.a.v. werd eene buitengewone algemeene vergadering belegd, voornl. naar aanleiding van de door het Hoofdbestuur voorgestelde wijziging van artikelen 5 en 13 der statuten van de Vereniging, om daarin de minimum-contributie voor nieuw toetredende leden vast te stellen op f2.—, en het voor ieder lid der afdelingen aan het Hoofdbestuur af te dragen bedrag van f0.50 op f0.75 te brengen. In verband waarmede alinea 3 van artikel 4 der statuten van de afdeling conform gewijzigd zal worden. De voorgestelde wijzigingen werden met algemeene stemmen goedgekeurd.

Voordrachten, gezellige avonden, tentoonstellingen.

In navolging van hetgeen jaarlijks door het Algemeene Nederlandsch Verbond met succes geschiedt, werd op 24 Maart 1909 aan de leden en hunne dames een Kunstavond aangeboden, welke als zeer geslaagd mag worden beschouwd, ook wat betreft de opkomst der leden met hunne dames — en dit niettegenstaande het slechte weer van dien avond!

Gaarne wordt hier nog een woord van dankbare hulde gebracht aan hen, die toen hunne medewerking verleenden: de dames H. Mackintosh—van Ier-son en Joh. van Peski; den heer Th. J. van der Haagen met zijne leerlingen, en de heeren L. v. d. Tand en Willy Watter.

Op 30 December d.a.v. werd in de zaal Diligentia een Voordracht gehouden door den heer C. Spat, leeraar aan de Kon. Milit. Academie te Breda, over „de Tjandis van Midden-Java”, opgeluisterd door vele lichtbeelden.

Was deze voordracht niet alleen leerzaam maar

ook in hooge mate boeiend, dubbel valt het hierom te betreuren, dat de opkomst der leden zoo gering was.

Te vermelden valt, dat bij deze gelegenheid voor het eerst mede vrije toegang werd verleend aan de leden der „Indologen-Vereeniging”, van „Moederland en Koloniën”, en van de Nederl. afdeling der Mij. van Landbouw en Nijverheid in Ned.-Indië”.

En kortelĳk worde hier in herinnering gebracht (eeniger mate vooruitlopende op het Verslag over 1910) de van 20 Januari tot en met 5 Februari j.l. in de — voor dit doel gracieuselijk door H. M. de Koningin ter beschikking gestelde — Gothische zaal gehouden Tentoonstelling van voorwerpen van Makassaarschen oorsprong, door den Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur, met verlof, J. Tideman, verzameld gedurende een 7-jarig verblijf in Zuid-Celebes.

Voor het eerst werd hier ter stede eene tentoonstelling gehouden, die een vrij volledig beeld gaf van één bepaald volk uit onzen Archipel, en verdiende zij uit dien hoofde reeds, allen die belang stellen in onze Indische Bezittingen, te interesseeren.

Bovendien was de uitstalling der voorwerpen, in stemmig warm-rood décor, keurig — dank zij de medewerking van den heer Jos. Amiabel; en werd de herinnering aan het warme Oosten levendig gehouden, door een paar groepen van palmen aangebracht door de firma van Houweninge en IJsselstein; en werd al datgene gedaan, wat in verband met de beperkte financiële middelen der afdeling kon worden gedaan om de tentoonstelling aantrekkelijkheid te verleenen.

Dank zij de zeer gewaardeerde medewerking van de pers, werd in de couranten de publieke attentie er op gevestigd en werden bovendien in verscheiden couranten advertenties geplaatst om bezoekers te lokken. Maar het resultaat, hiermede behaald, was niet bevredigend. Het bezoek aan de tentoonstelling bepaalde zich tot een groote 400 personen, waaronder een 100tal leerlingen van scholen met hunne onderwijzers begrepen zijn.

Dikwijls wordt door sommigen geklaagd: „ja, maar Oost en West doet niets voor ons, wat hebben wij aan het lidmaatschap er van?”

En nu, tot 2 maal toe zien wij, hoe onbevredigend de opkomst, hoe lauw de belangstelling is!

Aangenaam staat daartegenover de belangstelling van Hoogste Zijde aan de tentoonstelling betoond:

Eerst — op 3 Januari — het bezoek van H.M. de Koningin-Moeder, die zeer belangstellend naar alles informeerde; en daarna — op 5 Februari — het bezoek van H. M. de Koningin, die daarmede een blijk gaf van Hoogsterzelve warme belangstelling in ons Indië.

Het bezoek van beide Hooge Vrouwen was een groote voldoening voor het afdelingsbestuur en tevens een nieuw blijk van het groote belang, dat Zij stellen in het doel en streven van de Vereeniging „Oost en West.”

Restaurant.

In de Algemeene Vergadering van 29 Maart werd door de hiervoor aangewezen Commissie verslag uitgebracht over den financiële toestand van het Restaurant.

Besloten werd toen tot overname er van door de afdeling, en in verband hiermede tot overbrenging met 1 Mei a.s. van bureau en leeszaal der Afd. naar de bovenlokalen van Laan v. Meerdervoort no. 195.

Leestafel.

Het bezoek der leeszaal — sedert September 1908 open van af 10 uur des vóór-, tot 6 uur des namiddags — nam gaandeweg toe, vooral door de op prijs gestelde belangstelling van nieuw toetredende leden.

Wij teekenen dit aan in de hoop, dat deze belangstelling zal mogen voortduren en zoo mogelijk toenemen.

De leestafel was voortdurend zeer goed voorzien van dagbladen, tijdschriften en brochures op allerlei gebied en van allerlei richting, betreffende onze koloniën en bezittingen; enkele belangrijke boekwerken werden aangeschaft.

Aan de Indologen-Vereeniging te Leiden werden geregeld om de 14 dagen de uitgelezen couranten en tijdschriften toegezonden.

Commissie van opvoeding, huisvesting, onderwijs, inrichting, enz.

Wat betreft zorg voor huisvesting, onderwijs en opvoeding van kinderen had de hiervoor aangewezen commissie weinig te verrichten.

Alleen kwamen veel aanvragen binnen van families, die kinderen in huis wenschten te nemen, zowel uit den Haag, als uit Amsterdam, Rotterdam, Haarlem, Apeldoorn, Arnhem, den Bosch, Gorinchem enz.

Verzoeken om inlichtingen omtrent pensions, inrichting enz. namen toe.

Eenige families kwamen bij hun vertrek het door

Kunstzaal „THE HAGUE”

□ □ □ SWEELINCKSTRAAT 99 □ □ □

Open van 1—4 uur.

SCHILDRIJEN en AQUARELLEN van Moderne meesters. -:- -:- -:- -:- -:-

(VRIJ TE ZIEN.)

MOOI NEDERLAND.

De Naamlooze Vennootschap „MAATSCHAPPIJ MOOI NEDERLAND” exploiteert fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland; o. a. 20 HECTARE BOSCHRIJK VILLA-TERRAIREIN met schoone vergezichten, gelegen op den Sterrenberg en in 't Keteldal te BERG EN DAL bij NIJMEGEN, aan de beide groote wegen NIJMEGEN—KLEEF en aan de beide stoomtrams van BERG EN DAL en van BEEK naar NIJMEGEN.

Zuivere Zandbodem, 80 Meter + A.P.

Kantoor der Vennootschap: KONINGIN EMMA-KADE 107, DEN HAAG.

J. JANSEN,

KEPPLERSTR. No. 115, bij het Regentesseplein - TELEFOON 2723

- Zeilen breed 183 f 0.975 p. Meter.
Linoleum breed 183 f 1.32 p. Meter.
Linoleum breed 200 f 1.45 p. Meter.
Koehaar-karpetten van af f 2.10.
Naturel-karpetten van af f 3.60.
Wollen-karpetten (gebloemd) f 11.
Axminster-karpetten (gebl.) f 11.50
Bedkleedjes van af f 0.40.
Wollen- en cocosloopers v. af f 0.50 p. M.
Linnen loopers van af f 0.45 p. Meter.
18 roeden met 36 oogen f 1.90.
Prima voordeurmatten van af f 0.55.
Idem gangmatten f 0.28.
Wollen-matten van af f 0.85.
Wasdoek tafelkleed van af f 0.90
Waschechte id. „ „ f 0.95
Wollen id. „ „ f 1.75
Moquette id. „ „ f 7.00
Divandek van af f 4.50.
Vitrage, Meubelstof, Franjes, enz.
Viltpapier br. 1 M. 0.10 Linoleumwas gr. bus 0.35.
Meubelwas 0.30.

Alles tegen scherp concurr. prijzen. Steeds voorhanden 2e hands Meubelen. In- en verkoop v. geh. en ged. v. Inboedels, -:- Zie de lage prijzen in de Etalage -:-

VACANT.

Holland-China-Theehandel

DEN HAAG.

Kon. Emmakade 2, Tel. 3472.

VRAAGT ONZE:

Prijzen ONOVERTROFFEN KWALITEIT

DEGELIJKE CARTONVERPAKKING perPond

Table with 2 columns: Prijzen, No. 1-4 and corresponding prices per pound (f 0.80, 1.10, 1.25, 1.50).

Bij 5 ponden tegelijk. Franco plaats en postkantoren Nederland.

hen bewoonde pension aanbevelen. Eéne klacht kwam binnen omtrent minder nette behandeling, in een pension ondervonden.

Van de aanvragen om in het register „Pension” te worden ingeschreven, kon slechts aan 3 daarvan dit worden vergund, op grond van de goede daaromtrent overgelegde getuigenissen.

3 Pensions werden wegens opheffing geschrapt.

Commissie van hulp aan werkzoekenden en van raad aan naar Indië vertrekenden.

Door tusschenkomst van de „Commissie van hulp aan werkzoekenden, enz.”, werden in het afgelopen jaar twee personen aan eene betrekking geholpen; 13 personen kwamen de hulp inroepen der Commissie voor het verkrijgen van eene betrekking, dan wel vroegen aanbeveling voor het geven van lessen; zéér velen kwamen inlichtingen vragen omtrent het verkrijgen van betrekkingen in Indië, terwijl 19 maal adressen werden gevraagd van werkzoekenden, die zich bij advertentie in het Koloniaal Weekblad hadden aangeboden.

Zeër namen toe de aanbiedingen van baboe's voor de terugreis naar Indië, en de aanvragen om baboe's, vooral door aankondiging in het Koloniaal Weekblad. De aanvragen overtroffen verre de aanbiedingen.

Uit de verslagen der genoemde Commissiën blijkt, dat de vereeniging Oost en West, en speciaal onze afdeling, in vele behoeften kan voorzien en dat die commissiën reden van bestaan hebben.

Wil echter haar arbeid vruchtdragender worden, en daarmede de vereeniging haar doel nader komen, dan is daarvoor de medewerking en daadwerkelijke sympathie van de leden een eerste vereischte.

Hierbij wordt daarom den leden onzer afdeling weer verzocht der afdeling en daarmede der Vereeniging niet alleen hun finantiëlen steun te verleen, maar ook haar te geven den moreelen steun, voortspuitend uit warme, zich uitende belangstelling in het werken en streven der vereeniging Oost en West. Want alleen hierdoor is krachtige bloei en vruchtdragende arbeid mogelijk!

Namens het Afd. Bestuur:

PRAKKEN, Voorzitter.

R. A. J. VAN DELDEN, Secretaris.

Van de Vereeniging „Moederland en Koloniën.”

Openbare Algemeene Vergadering op Dinsdag 5 April 1910, des avonds precies 8 uur, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Groenmarkt, 's-Gravenhage.

Agenda:

Behandeling van het Koloniaal Programma der Vereeniging.

Onderdeel:

De Nederl. Koloniën in Amerika (Suriname en Curaçao).

Toegang vrij.

De leden der Commissie, die het concept heeft ontworpen, zijn uitgenoodigd om deze vergadering met hunne tegenwoordigheid te vereeren. Onder hen behoort de heer J. H. J. Hamelberg, oud-West-Indisch ambtenaar, die pas van eene reis naar Midden-Amerika is teruggekeerd en dus zeker belangrijke mededeelingen omtrent den toestand der Koloniën aldaar zal kunnen doen, die aan de behandeling van het programma zullen ten goede komen.

Namens het Bestuur:

J. L. SWART, Secretaris.

Stephensonstraat 23.

Van het Informatie-Bureau:

De aandacht van voogden of ouders wordt gevestigd op het Instituut voor individueel lager en meer uitgebreid lager onderwijs te 's-Gravenhage, Hugo de Grootstraat 77. Jongens en meisjes, voor wie klassikaal onderwijs minder geschikt is, ontvangen daar degelijk onderricht, ook in het Fransch, Duitsch en Engelsch, in handenarbeid en in vrije- en ordeoefeningen, met pianobegeleiding.

Schoolgeld f 300.— per jaar.

De school telt thans 16 leerlingen, met 5 onderwijzers en onderwijzeressen, daaronder begrepen het Hoofd der school, de heer G. J. Vos, die op aanvraag nadere inlichtingen verstrekt.

Opleiding officier O.-I. leger.

Naar wij vernemen, zullen in 1910 bij de verschillende militaire inrichtingen voor de opleiding tot

Geldelijke verantwoording over 1909 van de Afdeling Apeldoorn.

Baten.		Lasten.	
Voordeelig saldo vorig jaar	f 53.46	Aan het Hoofdbestuur over 115 leden	f 57.50
Contributiën over 124 leden over het loopend jaar	- 196.—	Inningskosten	7.15
Opbrengst lezing van den Heer B. Immink	9.20	Reiskosten voor het bijwonen van vergad.	12.25
Idem Tentoonstelling voorwerpen Celebes.	17.75	Kosten van advertentiën	25.24
		Bureaustkosten	6.51
		Locaalhuur	4.—
		Aanschaffen boekwerken	2.90
		Kosten lezing van den Heer B. Immink	65.62
		Kosten Tentoonstelling voorwerpen v. Celebes	27.50
		Bijdrage feestviering komst Kon. Familie	10.—
		Voordeelig saldo	57.94
	f276.41		f276.41

APELDOORN, 1 Januari 1910.

(w.g.) CALMEIJER, President.

(w.g.) F. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

Geldelijke verantwoording over 1909 van de Afdeling Utrecht en Omstreken.

BATEN.		LASTEN.	
	BEDRAG.		BEDRAG.
Saldo vorig jaar	f 29.90	Afdracht aan het H.B. van het aandeel in de geïnde contributies over 1909	f 30.50
Contributies over 1909	- 150.—	Onkosten innen contributies en voor overmaking aandeel H.B. in de contrib.	3.16
Bijdrage ineens van den Heer S. C. van Musschenbroek als lid-begunstiger	- 100.—	Bijdrage (de helft) in de onkosten der in vereeniging met het A. N. V. te Utrecht gehouden inzameling voor de noodlijdenden op Curaçao	14.—
Opbrengst verkoop voorwerpen van Indische kunstnijverheid, in bezit der Afdeling	- 111.48	Drukwerken en postzegels	1.—
Gift van N.N. ten behoeve der Afdeling	20.—	Zaalhuur Algem. Vergadering	2.25
Rente Spaarbankboekje eerste halfjaar 1909	1.53	Zaalhuur Buitengew. Alg. Vergadering	1.—
Rente Spaarbankboekje tweede halfjaar 1909	1.65	Onkosten voor verkrijging van adressen der uit Indië gekomen personen	2.60
		Gedeeltelijke betaling der van Boeatan in depot genomen voorwerpen	35.—
		Kosten advertenties betreffende den verkoop van Indische kunstvoorwerpen in de plaatselijke bladen	33.74
		Kosten trommel van de Ind. kunstvoorwerpen	2.35
		Vrachtkosten zending van Boeatan	0.74
		Saldo voor volgend jaar	288.56
	f414.56		f414.56

UTRECHT, 26 Februari 1910.

De Secretaris-Penningmeester,

S. H. Tjabring.

officier voor den dienst in Ned.-Indië de volgende plaatsen worden opengesteld:

- bij de Kon. Militaire Academie te Breda 26 plaatsen. Hiervan zijn er 15 bestemd voor leerlingen van de Cadettenschool te Alkmaar, en wel 6 voor de infanterie, 2 voor de cavalerie, 4 voor de artillerie en 3 voor de genie, benevens 11 voor de overige kandidaten, en wel voor hen, die het examen in Nederland afleggen 3 voor de infanterie, 1 voor de cavalerie, 1 voor de artillerie en 2 voor de genie;
- bij den hoofdcursus te Kampen worden 12 plaatsen opengesteld. Hiervan zijn er 9 bestemd voor onderofficieren van het Nederlandsche leger, en wel 5 voor de infanterie en 4 voor de militaire administratie, benevens 5 voor onderofficieren van het leger in Ned.-Indië, waarvan 4 voor de infanterie en 1 voor de militaire administratie;
- bij de Cadettenschool te Alkmaar worden 10 plaatsen opengesteld, waarvan 6 voor kandidaten, die het examen hier te lande en 4 voor hen, die het in Ned.-Indië afleggen.

Van de Afdeling Apeldoorn.

Verslag over het jaar 1909.

Het jaar 1909 was voor de Afdeling niet bijzonder gunstig: van 114 daalde het aantal leden tot 100. Op den 20 Februari 1909 hield de heer B. Immink een causerie (met lichtbeelden) over een reisje naar Suriname, Curaçao en Venezuela. De vergadering was vrij goed bezocht; de indrukken der aanwezigen over het voorgedragene waren evenwel nog al verdeeld.

Van 20—23 Mei werd in een villa aan de Looiaan een tentoonstelling gehouden van voorwerpen, afkomstig van Celebes, toebehoorende aan den heer J. Tideman, Controleur B. B., welke tentoonstelling vele bezoekers trok.

Wegens vertrek van den heer O. H. Kuijk naar den Haag, werd de heer Calmeijer in diens plaats tot President der Afdeling gekozen.

Apeldoorn, Maart 1910.

(w.g.) F. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagiers van het stoomschip „Sindoro”, gezagvoerder A. van Leeuwen, van Rotterdam naar Nederlandsch-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept: Mevrouw B. J. Meijerink; A. A. A. Zuidberg; J. A. Gelderblom; Mevrouw E. van Egmond-Scheffelaar; J. Serlé; E. W. van Leeuwen met echtgenoot en 3 kinderen; E. P. M. de Klerck; P. van der Linden; J. Apell en zoon; J. de Graaf.

Naar Southampton: J. van der Waarden.

Naar Tanger: E. Kalis.

Naar Marseille: Mevrouw Wed. J. F. van der Waarden-Hudig; Mevrouw J. van der Waarden.

Te Southampton scheepte zich in: F. Hocking Jr.

Naar Lissabon: Lord Alfred Browne; Mr. Claud Lambton.

Naar Tanger: Sir R. Rowand Anderson; Miss Culbard.

Te Marseille zullen zich inschepen: K. W. J. Dambrink en echtgenoot; C. A. Landheer en echtgenoot; F. A. van Hengel; Dr. D. Kogan; H. A. P. M. Tervooren; D. den Baars met echtgenoot en 4 kinderen; F. J. H. Bol met echtgenoot en 1 kind; Mevrouw L. Everard; J. van Boekhout met echtgenoot en 2 kinderen; D. van der Wand; H. W. C. Solcer; E. B. Swalue en echtgenoot; J. W. Swalue; Mevrouw L. van der Velde-Hazelhoff; J. C. Köhler; C. Duijshart met echtgenoot en 2 zoons; F. H. Sobels; B. Vieweg; W. M. de Lig; C. W. M. Bervoets; H. E. Schoonman.

Passagierslijst van het stoomschip „Prins der Nederlanden”, gezagvoerder J. C. Metus, van Amsterdam naar West-Indië op den 18 Maart.

Mevr. L. H. R. Killinger-Neumann; J. F. Haaijen, echtgenoot en 2 kinderen; W. Arntz; J. F. Boudier.

Passagiers aan boord van het stoomschip „Prins Willem IV”, gezagvoerder P. C. van der Graaf, van West-Indië naar Amsterdam.

W. Dondorff; A. Lamers.

VACANT

ÉCHT AMST. PAASCHBROOD } De prijzen zijn naar
van zeer fijne kwaliteit. } gelang der grootte.

Electrische Bakkerij CARELS

PIET HEINSTRAT 66 - TELEPHOON 6286 - NOORDEINDE 21